

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní JUDr. Martinou Radkovou v právní věci žalobce **M. R.**, bytem T. 232/7, P. – P., zast. Mgr. Pavlem Kužílkem, advokátem se sídlem Bartošova 1729/9, Přerov, proti žalovanému **Ministerstvu práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1/376, Praha, k žalobě proti rozhodnutí Krajského úřadu Olomouckého kraje ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. KÚOK/55311/2011/OSV-SP/7025, č. j. KUOK 65766/2011, ve věci dávky mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje,

t a k t o :

I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 6. 2011, č. j. KUOK 65766/2011, **se ruší**
a věc **se** mu **vrací** k dalšímu řízení.

II. Žalobci **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává**.

III. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

IV. Ustanovenému zástupci Mgr. Pavlu Kužílkovi **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 3.418 Kč, která mu bude vyplacena k jeho rukám do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Krajského soudu v Ostravě.

O d ů v o d n ě n í :

Podanou žalobou se žalobce domáhal přezkoumání rozhodnutí žalovaného, označeného v záhlaví. Tímto rozhodnutím bylo žalobci zamítnuto odvolání a potvrzeno rozhodnutí Magistrátu města Přerova (dále i „správní orgán I. stupně“) ze dne 16. 5. 2010, č. j. 42584/2011/PRR, kterým byla žalobci zamítnuta žádost o dávku pomoci v hmotné nouzi mimořádná okamžitá pomoc na úhradu nezbytného jednorázového výdaje.

V žalobě namítal žalobce nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí a nesprávné právní posouzení. Napadená rozhodnutí o žádosti žalobce o dávku odůvodnily správní orgány I. i II. stupně tak, že žalobce zdědil po své zesnulé matce rodinný dům, nebylo možné jej považovat za osobu v hmotné nouzi. Žalovaný uvedl, že žalobce mohl sám dům užívat a odmítl argumenty žalobce, že bydlí na ubytovně, že dům je neobyvatelný a že žalobce nemá prostředky na náklady spojené s jeho užíváním (elektrinu, vodu a plyn, které byly pro neplacení odpojeny, a dále na potřebnou rekonstrukci, aby se v domě dalo bydlet). Správní orgán měl vycházet z komplexních skutkových zjištění a sociálních poměrů v rozhodné době. Správní orgány neuvádí, na základě kterých skutkových zjištění a důkazů dospěly k závěru, že žalobce má prostředky na provoz domu. Rozhodnutí jsou v rozporu se zásadou materiální pravdy. Nadto měl žalobce oprávněné legitimní očekávání, že správní orgány s jeho žádostí naloží stejně jako v rozhodnutí ze dne 14. 6. 2011, č. j. 51409/2011/PRR, kdy rozhodovaly na základě stejného skutkového stavu. To je v rozporu s § 2 odst. 4 s. ř. a principem dobré správy (§ 8 odst. 1 s. ř.). Žalovaný se nevypořádal s důkazem smlouvou o zprostředkování prodeje předmětné nemovitosti, uzavřené s F. R. a. s., ze dne 12. 5. 2011, kterou předložil žalobce spolu s odvoláním. V době vydání napadeného rozhodnutí žalobce již nebyl vlastníkem nemovitosti. Ta byla prodána smlouvou ze dne 25. 5. 2011, právní účinky vkladu nastaly 27. 5. 2011, tj. přede dnem vydání napadeného rozhodnutí. Za této situace nemohl žalovaný dospět k závěru o možnosti obývání domu. Dále žalobce poukázal na rozhodnutí správního orgánu I. stupně ze dne 9. 8. 2011, č. j. MMPř/087004/2011, kterým bylo na adrese předmětného rodinného domu zrušeno žalobci místo trvalého pobytu z důvodu, že je neobyvatelný, prázdný a bude probíhat rekonstrukce. Toto rozhodnutí a shora uvedenou smlouvu o zprostředkování žalobce přiložil v kopii k žalobě. Žalobce namítl, že správní orgán podlehl při rozhodování libovůli, překročil meze správního uvážení a v rámci uvážení neopatřil potřebné důkazy, neprovedl je a nevyvodil z nich řádně skutková a právní zjištění v souladu s pravidly logického vyvozování v rozhodnutí. Žalobce namítl porušení § 82 odst. 4 a § 50 odst. 2, § 51 odst. 1 a § 52 s. ř.

Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že žalobce účelově zkresluje skutečný stav věci. Do protokolu 5. 5. 2011 žalobce uvedl, že svou situaci řeší nejlevnějším způsobem, po zapojení energií by dům hůře prodával, proto bydlí na ubytovně a požádal o dávku na měsíční nájemné. Z toho žalovaný vyvodil, že ve skutečnosti neexistoval žádný opodstatněný důvod, aby žalobce užíval ubytovací služby ani důvod k jejich úhradě formou dávky mimořádné okamžité pomoci. Ze spisu vyplývá, že ubytovnu hradil ze svých prostředků. Důvodem neobyvatelnosti domu nebyla rekonstrukce, kterou žalobce zmiňuje až v žalobě, natož odpojení energií, které bylo důsledkem jeho vlastních rozhodnutí. Žalobce nedoložil důkazy, proč by sám nemohl

obývat dům. Jeho tvrzení, že neměl prostředky na provoz domu, není opodstatněné. Naopak, v případě užívání vlastního domu mohl získat dávku státní sociální podpory příspěvek na bydlení a dávku pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení. Správní orgány měly dostatek důkazů pro rozhodnutí, majetkové poměry žalobce jsou mu dobře známy z dosavadní úřední činnosti, o čemž svědčí protokoly ve spise. Např. v červenci 2010 provedl správní orgán místní šetření v předmětné nemovitosti v obdobné věci. O zprostředkovatelské smlouvě žalovaný věděl, ta však nemá vliv na užívání nemovitosti. O prodeji domu se správní orgán I. stupně dověděl 1. 6. 2011 a proto žalobci přiznal 23. 5. 2011 dávku mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje 677 Kč na úhradu ubytování.

Při jednání soudu dne 31. 10. 2012 zástupce žalobce z procesní opatrnosti navrhl výslech žalobce k jeho majetkové situaci a k souzené věci.

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci přezkoumal napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „s. ř. s.“) v mezích žalobních bodů a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.), tedy ke dni 15. 6. 2011.

Ze správního spisu krajský soud zjistil, že dne 5. 5. 2011 žalobce požádal o mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu jednorázového nezbytného výdaje bez udané výše a jako důvod uvedl, že mu byly zastaveny dávky a příspěvky, jsou o tom vedeny soudní spory, žalobce je bez přístřeší, dům je neobyvatelný a od září 2010 jsou odpojeny energie. Žalobce odkázal na správní spisy. Podle protokolu ze dne 5. 5. 2011 žalobce dům prodává, má 6. 5. 2011 schůzky se dvěma zájemci, smlouvu s realitní kanceláří uzavřenou nemá, je s jednou v kontaktu. Proto je osobou bez přístřeší a svou situaci řeší nejlevnějším způsobem, nevidí důvod, proč by zapojoval elektřinu, plyn a vodu, tak by dům hůře prodával. Po odprodeji domu je ochoten podporu vrátit. K žádosti doložil žalobce potvrzení o ubytování na ubytovně na adrese D. 2942 v P. na dobu neurčitou za cenu 3.000 Kč měsíčně. Telefonicky 6. 5. 2011 ověřil správní orgán I. stupně s provozovatelem ubytovny, že jím uvedené a doložené údaje jsou správné. V návrhu ze dne 6. 5. 2011 oprávněná úřední osoba navrhla nepřiznat žalobci požadovanou dávku, protože žalobce sám o své vůli odpojil energie a nepředložil do 6. 5. 2011 žádný doklad o prodeji domu (přitom usnesení o nabytí dědictví nabylo právní moci 9. 12. 2010). Pokud by energie neodpojil, mohl využít dávku státní sociální podpory příspěvek na bydlení a poté dávku pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení. Dávka státní sociální podpory ve výši 1.449 Kč měsíčně byla žalobci přiznána od 1. 7. do 30. 9. 2010 a z důvodu odpojení energií mu byla odejmuta. Podle provozovatele ubytovny si žalobce sám uhradil v březnu 3.000 Kč na měsíc ubytování, přitom jeho měsíční příjmy spočívají v příspěvku na živobytí ve výši 2.020 Kč.

Podle rozhodnutí správního orgánu I. stupně ze dne 16. 5. 2011 o nepřiznání dávky žalobce může užívat svůj dům a nemusí využívat služeb ubytovny. Majitelem domu je žalobce od 9. 12. 2010. Správnímu orgánu nejsou známy žádné skutečnosti, které by bránily žalobci dům užívat. Tyto skutečnosti nevyplývaly ani z místního šetření v červenci 2010, přesto se tam žalobce od srpna 2010 nezdržuje. Jako důvod změny pobytu žalobce uvedl, že nejsou hrazeny náklady za červenec 2010, neboť žalobci správní orgán nepřiznal dávku hmotné nouze. Dalším důvodem byly

neskončené řízení o příspěvku na bydlení a předpokládaný prodej domu. O prodeji však nedoložil žalobce žádný doklad. Správní orgán poučil žalobce o možnosti pobírání příspěvku na bydlení a doplatku na bydlení a o možnosti zvýšit si příjem vlastním přičiněním. Odůvodněné náklady na domácnost se hradí z dávek pouze výjimečně, když nevzniká nárok na doplatek na bydlení, tedy v mimořádné situaci. O tu se však v případě žalobce nejedná. Podle zjištění správního orgánu I. stupně žalobce uhradil měsíční platbu za ubytování v březnu 2011 ze svých prostředků. Možnost vrátit dávku mimořádné okamžité pomoci zákon po prodeji domu neupravuje, takovou možnost dává jen u příspěvku na živobytí (§ 22). Požadovaná dávka je dávkou nenárokovou.

Žalobce 17. 5. 2011 podal odvolání a předložil při jednání správnímu orgánu I. stupně smlouvou uzavřenou s F. R. a. s., protože dům při jednáních 6. 5. 2011 žalobce neprodal. Odvolání žalobce odůvodnil tak, že rozhodnutí je nezákonné, není pravda, že by neexistovaly skutečnosti, které by znemožňovaly užívat nemovitost a poukázal na skutečnosti jím sdělené a uvedené ve spise.

Podle vyjádření správního orgánu I. stupně (ze dne 20. 5. 2011) k odvolání je žalobce veden v evidenci uchazečů o zaměstnání a pobírá příspěvek na živobytí. Žalobce zdědil nemovitosti (dům s příslušenstvím), jejichž cena obvyklá byla znalcem stanovena na 485.120 Kč. V tomto domě žalobce bydlel se svou matkou a je zde hlášen k trvalému pobytu. Nyní se tam žalobce nezdržuje, nemovitosti nabízí k prodeji realitní kancelář, na jeho žádost byla odpojena elektrická energie a plyn. Žalobce sám uvedl, že mu nevznikají žádné náklady s bydlením. V katastru nemovitostí je žalobce stále veden jako vlastník. Poté správní orgán doplnil již shora uvedené skutečnosti.

Podle rozhodnutí správního orgánu I. stupně ze dne 8. 6. 2011 byla žalobci přiznána dávka okamžité mimořádné pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje ve výši 677 Kč, a to na cenu za ubytování na ubytovně. Podle protokolu z 1. 6. 2011 žalobce oznámil správnímu orgánu, že dům prodal. Kupní smlouva je ze dne 25. 5. 2011. Správní orgán přiznal dávku žalobci za poměrnou část měsíce, protože žádost o dávku je z 25. 5. 2011.

Podle rozhodnutí správního orgánu I. stupně byl žalobci přiznán 25. 10. 2010 příspěvek na živobytí ve výši částky živobytí 2.905 Kč měsíčně od září 2010.

Dne 20. 8. 2010 byla žalobci přiznána dávka mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje ve výši 3.580 Kč, a to na nájemné a služby spojené s bydlením. Částka vychází z předložených dokladů o zálohách na elektřinu, vodu a plyn.

V napadeném rozhodnutí žalovaný odkázal na § 36 a § 2 odst. 3 až 6 zákona o pomoci v hmotné nouzi, které upravují podmínky nároku na dávku, která není dávkou nárokovou. Žalovaný uvedl, že § 2 odst. 3 až 6 upravují celkem 5 situací, ve kterých lze tuto dávku poskytnout. Žalobce požádal o dávku mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje a nárok na tuto dávku má osoba podle § 2 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi. Žalovaný konstatoval, že žalobce je osobou v hmotné nouzi, protože pobírá příspěvek na živobytí a zabýval se poté jeho celkovými sociálními

a majetkovými poměry. Žalovaný uvedl, že žalobce zdědil rodinný dům, který od srpna 2010 neužívá a může ho proto prodat a tak zabezpečit své potřeby, včetně bydlení. Žalobce nedoložil správnímu orgánu I. stupně žádný doklad o tom, že dům prodává, teprve při podání odvolání doložil smlouvu o zprostředkování. Proto nebylo možné žalobce považovat za osobu v hmotné nouzi pro účely jednorázové dávky. Žalovaný se ztotožnil se správním orgánem I. stupně, že výdaj za ubytovnu není u žalobce nezbytný, protože žalobce nevyužil zděděné nemovitosti ke zvýšení příjmu a u žalobce se nejedná o mimořádnou situaci. Důvod žalobce, že byly odpojeny elektřina a voda, žalovaný neuznal. Žalobce v domě bydlel se svou matkou, měl zde nahlášen trvalý pobyt, bydlel zde i po smrti své matky do července 2010. Žalobce měl možnost podat žádosti o příspěvek a doplatek na bydlení. V srpnu 2010 mu byla přiznána jednorázová dávka 3.580 Kč na úhradu nákladů bydlení. Podle žalovaného měl žalobce možnost nakládat s nemovitostí tak, aby ji využil k zajištění svých bytových potřeb (prodejem či pronájmem). Pokud je žalobce vlastníkem nemovitosti, kterou dříve sám užíval k trvalému bydlení a nyní ji tak neužívá, nemůže očekávat přiznání všech nenárokových dávek. Podle žalovaného správní orgán I. stupně nevybočil z mezí správního uvážení ani neporušil § 2 odst. 2 s. ř.

Ze smlouvy doložené k doplnění žaloby žalobcem soud zjistil, že dne 12. 5. 2011 uzavřel žalobce smlouvu o zprostředkování nemovitosti s F. R. a. s.

Z rozhodnutí správního orgánu I. stupně ze dne 9. 8. 2011, č. j. MMP/087004/2011, soud zjistil, že žalobci byl zrušen údaj o trvalém pobytu na adrese předmětné nemovitosti, protože na základě smlouvy ze dne 25. 5. 2011 žalobce tuto nemovitost prodal a už v ní nebydlí, nový vlastník plánuje rekonstrukci.

V řízení o návrhu na osvobození od soudních poplatků soud zjistil z usnesení Okresního soudu v Přerově, že žalobce zdědil po matce rodinný dům a současně žalobce k žádosti o osvobození v přehledu o svých poměrech uvedl, že má dluh a ten doložil opisem o uznání dluhu ze dne 12. 1. 2009. Podle jeho kopie žalobce dluží V. P. částku 2.000.000 Kč z titulu nevrácení půjčky, poskytnuté 9. 5. 2005 na koupi bytu a zavazuje se, že do 30. 11. 2010 ji uhradí. Dne 13. 1. 2009 bylo toto uznání ověřeno notářem. Soud další dokazování neprováděl a žalobce byl osvobozen od placení soudních poplatků, protože podle sdělení správního orgánu I. stupně ze dne 19. 8. 2011 byl žalobce osobou v hmotné nouzi. Podle tohoto sdělení „*probíhá řízení o odnětí příspěvku na živobytí žalobce a není dosud ukončeno*“.

Podle usnesení správního orgánu I. stupně ze dne 29. 8. 2011, č. j. 70977/2011/PRR, se přerušuje řízení ve věci odnětí příspěvku na živobytí žalobce, protože se provádí důkazní řízení. Podle odůvodnění tohoto usnesení byla žalobci vyplacena 17. 6. 2011 dle jeho tvrzení částka 300.000 Kč. Žalobce doložil správnímu orgánu I. stupně dodatek kupní smlouvy a výpis z internetového bankovníctví o odeslání částek na různé účty, součástí byl i dokument o uznání dluhu. Podle vyjádření žalobce ze dne 22. 8. 2011 žalobce použil finanční prostředky získané z dědictví po matce k umoření dřívějších dluhů, půjček a závazků. Podle usnesení Magistrátu města Přerov ze dne 29. 8. 2011, č. j. 71070/2011/PRR, se přerušuje řízení i ve věci mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje.

Krajský soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Podle § 36 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí, *nárok na mimořádnou okamžitou pomoc má*

- a) *osoba uvedená v § 2 odst. 3,*
- b) *osoba uvedená v § 2 odst. 4 a 5, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi,*
- c) *osoba uvedená v § 2 odst. 6, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi.*

Podle § 2 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi *osoba se nachází v hmotné nouzi, není-li dále stanoveno jinak, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob*

a) po odečtení přiměřených nákladů na bydlení (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí (§ 24), přičemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jejích základních životních podmínek je tak vážně ohroženo, nebo

b) dosahuje sám nebo spolu s příspěvkem na živobytí podle § 4 odst. 1 písm. a) částek živobytí, ale nepostačuje k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení (§ 34) a služby s bydlením bezprostředně spojené (dále jen "odůvodněné náklady na bydlení").

Podle § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi *osoba se považuje za osobu v hmotné nouzi též, jestliže nesplňuje podmínky uvedené v odstavci 2, avšak s přihlédnutím k jejím příjmům, celkovým sociálním a majetkovým poměrům jí hrozí vážná újma na zdraví.*

Podle § 2 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi *za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, kterou postihne vážná mimořádná událost a její celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami; vážnou mimořádnou událostí se rozumí zejména živelní pohroma (například povodeň, vichřice a vyšší stupně větrné pohromy, zemětřesení), požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie.*

Podle § 2 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi *za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky*

a) k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázané ztrátě osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu, nebo

b) na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby a na základní vybavení domácnosti

a odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte.

Podle § 2 odst. 6 zákona o pomoci v hmotné nouzi *za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která v daném čase, s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků nemůže úspěšně řešit svoji situaci a je ohrožena sociálním vyloučením, jestliže zejména*

a) je propuštěna z výkonu zabezpečovací detence, z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody, nebo

b) je po ukončení léčby chorobných závislostí propuštěna ze zdravotnického zařízení, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti, nebo

c) je propuštěna ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, respektive v 19 letech, nebo

d) nemá uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že je osobou bez přístřeší, nebo

e) je osobou, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby.

Podle § 3 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi *orgán pomoci v hmotné nouzi může v odůvodněných případech určit, že osobou v hmotné nouzi není osoba, jejíž celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí mohou i po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení zaručit dostatečné zajištění její výživy a ostatních základních osobních potřeb a toto zajištění lze na ní spravedlivě žádat.*

V napadeném rozhodnutí původní žalovaný konstatoval, že žalobce je osobou v hmotné nouzi, protože pobírá příspěvek na živobytí, avšak z hlediska celkových majetkových poměrů podle § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi posoudil, že pro účely jednorázové dávky žalobce nelze považovat za osobu v hmotné nouzi.

Spornou otázku tedy bylo, zda žalobce byl osobou v hmotné nouzi pro účely řízení o žádosti o mimořádnou okamžitou pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje.

Pro výklad pojmu „hmotná nouze“ bylo nejdříve nutno zjistit řádně skutkový stav (tak aby o něm nebyly důvodné pochybnosti v souladu s § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád) a vybrat příslušnou právní normu nebo normy a ty na zjištěný skutkový stav aplikovat.

Soud konstatuje, že pokud žalovaný dospěl ke svému závěru podle § 3 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi a vůbec toto ustanovení v rozhodnutí neuvedl, šlo by o vadu řízení, která však podle soudu sama o sobě *prima facie* nemusí mít vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí. Rozhodnutí správního orgánu I. stupně odkaz na toto ustanovení rovněž neobsahuje. V tomto bodě však přezkoumání soudu, zda správní orgán vybral a aplikoval správnou právní normu na zjištěný skutkový stav, neustrnulo.

Soud dále zdůrazňuje, že správní orgány byly povinny aplikovat v návaznosti na § 36 zákona o pomoci v hmotné nouzi ustanovení § 2 odst. 2, resp. § 2 odst. 3 až 6 (a případně též § 3 odst. 4) téhož zákona. V napadeném rozhodnutí byla tato ustanovení uvedena („vzniká 5 situací“), avšak dále nebyla jasně rozvedena a původní žalovaný se upnul pouze na ustanovení § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Proto je napadené rozhodnutí v této části nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, neboť původní žalovaný neuvedl, proč si vybral pouze toto jedno ustanovení, když § 36 uvádí (slovy původního žalovaného) celkem 5 situací. Sama o sobě by tato vada nemusela mít vliv na zákonnost rozhodnutí. Soud ve svých úvahách proto pokračoval dále.

V napadeném rozhodnutí původní žalovaný provedl výklad podle § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi a dospěl k závěru, že žalobce osobou v hmotné nouzi není s ohledem na sociální a majetkové poměry žalobce.

V otázce zjištění skutkového stavu soud konstatuje, že z výše uvedených skutkových zjištění vyplynul z hlediska chronologie následující stav. Dne 5. 5. 2011 žalobce u jednání sdělil správnímu orgánu I. stupně, že má dvě schůzky se zájemci o koupi domu nabytého dědictvím, dne 12. 5. 2011 žalobce uzavřel smlouvu s F. R. a. s., dne 16. 5. 2011 vydal správní orgán I. stupně rozhodnutí o zamítnutí žádosti o dávku, dne 17. 5. 2011 podal žalobce do protokolu odvolání proti tomuto rozhodnutí a sdělil správnímu orgánu I. stupně, že uzavřel smlouvu o zprostředkování prodeje nemovitosti s F. R. a. s. Dne 25. 5. 2011 byla podepsána smlouva o prodeji nemovitosti a dne 27. 5. 2011 byl učiněn vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí. Dne 1. 6. 2011 oznámil žalobce prodej nemovitosti správnímu orgánu I. stupně, dne 8. 6. 2011 byla žalobci přiznána dávka mimořádné okamžité pomoci 677 Kč, dne 15. 6. 2011 bylo vydáno napadené rozhodnutí původním žalovaným a dne 9. 8. 2011 bylo vydáno rozhodnutí o zrušení údaje trvalého pobytu žalobce.

Z uvedeného přehledu vyplývá, že žalobce pravidelně a bez zbytečného odkladu informoval správní orgán o skutkovém stavu. Správní orgány I. i II. stupně měly informace o tomto stavu a oba správní orgány měly možnost přinejmenším na internetu nahlédnout do katastru nemovitostí, zda nemovitost je ve vlastnictví žalobce či případně zjistit, zda jsou o nemovitosti vedena řízení a jaká. V době vydání napadeného rozhodnutí nemovitost ve vlastnictví žalobce již nebyla. Ze správního spisu a napadených rozhodnutí plyne, že správní orgány vycházely z místního šetření v nemovitosti z července 2010, které bylo v době rozhodování obou správních orgánů téměř rok staré a nemohlo tedy vypovídat o stavu nemovitosti v době rozhodování obou správních orgánů. Ze správního spisu se podává, že správní orgány věděly, že žalobce v domě nebydlí od července či srpna 2010 a jaký byl tehdy stav domu. Pokud správní orgán I. stupně neinformoval odvolací orgán o prodeji domu, nemůže tato skutečnost jít k tíži žalobce.

Soud konstatuje, že v souzené věci jde o specifickou situaci, ne zcela zobecnitelnou. Avšak již od počátku řízení (od 5. 5. 2010) správní orgán I. stupně věděl, že žalobce dům prodává, že je neobyvatelný, že ubytovna je pro něj nejlevnější varianta, tedy že žalobce tvrdí, že nemá prostředky na to, aby v domě bydlel a na tom nemusí nic změnit ani fakt, že v domě dříve bydlel se svou matkou. Správní orgány I. i II. stupně věděly, že žalobce od července či srpna 2010 v domě nebydlí a bydlí na ubytovně. Ze správního spisu nevyplývá, že správní orgány

věděly, že žalobce má dluhy a že by je zjišťovaly – v tomto či jiném řízení. Ačkoli se nemovitost obvykle nemusí prodávat tak rychle, pro správní orgány nebyl vývoj skutkového stavu nepředvídatelný. K datu vydání rozhodnutí správního orgánu I. stupně nebyl dům prodán, čili žalobce neměl ještě peněžní prostředky utržené z kupní ceny, avšak nemohl dům pronajmout ani v něm bydlet, když ho právě prodával.

Jistě správní orgány nemohly předvídat předem skutečný sled budoucích událostí, ale i jím je potvrzeno to, že konstrukce argumentů, kterou zaujaly správní orgány, není správná. Skutkový stav se v průběhu řízení měnil a původní žalovaný na to měl reagovat; vše si kdykoli správní orgány mohly ověřit. Lze konstatovat, že lhůta pro vydání rozhodnutí je obecně 30 dnů – žádost byla podána 5. 5., 12. 5. byla uzavřena smlouva s realitní kanceláří, 25. 5. byl dům prodán a 27. 5. nastaly právní účinky vkladu. Z toho plyne, že lhůta pro vydání rozhodnutí uplynula 5. 6. 2011. Pokud správnímu orgánu I. stupně byly známy všechny okolnosti souzené věci, nelze spatřovat dobrou správu v tom, že rozhodl dříve, než mu uplynula zákonná lhůta pro rozhodnutí, přičemž v den uplynutí zákonné lhůty bylo vlastnické právo k předmětné nemovitosti již převedeno a nastaly již i právní účinky vkladu do katastru nemovitostí. To nemohl v souzené věci soud přehlédnout.

Co je dále podstatné, ze správního spisu ani obou napadených rozhodnutí není zjevné, že by správní orgány provedly bližší úvahu a výpočet, zda příjmy žalobce jsou dostatečné pro obývání a údržbu nemovitosti, byť v minimálním standardu, ani neuvedly konkrétní relevantní argumenty, proč by žalobce měl za dané situace nemovitost využívat pro vlastní bydlení anebo pro zvýšení příjmu.

A ještě a nesrovnatelně významnější je to, že odvolání ve správním řízení nemá kasační charakter, ale apelační, žalovaný jako odvolací orgán může změnit rozhodnutí správního orgánu I. stupně, případně doplňovat řízení podle § 90 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí.

Podle § 82 odst. 4 správního řádu k novým skutečnostem a k návrhům na provedení nových důkazů, uvedeným v odvolání nebo v průběhu odvolacího řízení, se přihlídně jen tehdy, jde-li o takové skutečnosti nebo důkazy, které účastník nemohl uplatnit dříve. Namítá-li účastník, že mu nebylo umožněno učinit v řízení v prvním stupni určitý úkon, musí být tento úkon učiněn spolu s odvoláním.

Podle § 89 odst. 2 správního řádu odvolací správní orgán přezkoumává soulad napadeného rozhodnutí a řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo, s právními předpisy. Správnost napadeného rozhodnutí přezkoumává jen v rozsahu námitek uvedených v odvolání, jinak jen tehdy, vyžaduje-li to veřejný zájem. K vadám řízení, o nichž nelze mít důvodně za to, že mohly mít vliv na soulad napadeného rozhodnutí s právními předpisy, popřípadě na jeho správnost, se nepřihlíží; tímto ustanovením není dotčeno právo na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem.

Podle § 3 správního řádu nevyplývá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2.

Podle § 52 správního řádu *účastníci jsou povinni označit důkazy na podporu svých tvrzení. Správní orgán není návrhy účastníků vázán, vždy však provede důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci.*

Hlavní vadou správního řízení předcházejícího vydání napadeného rozhodnutí je nedostatečné zjištění skutkového stavu. Z toho pak vyplynuly nesprávné úvahy správních orgánů - ty se spokojily pouze s tím, že žalobce byl vlastníkem domu a s tím, že zaplatil nájem za březen 2011 v ubytovně, avšak již nezkoumaly, zda dům je obyvatelný a zda žalobce má prostředky na jeho užívání a údržbu a také nezkoumaly a nijak nezdůvodnily, zda a jak žalobce zaplatil nájem za březen v ubytovně; je všeobecně známou skutečností, že náklady na užívání rodinného domu nejsou nikterak nízké a k tomu je třeba přihlídnout k jeho stavu.

Původní žalovaný postavil svou úvahu a argumentaci na tom, že žalobce byl vlastníkem domu a když jej neobýval, měl jej pronajmout nebo prodat. Žalobce sice správnímu orgánu I. stupně sdělil, že chce dům prodat, ale nedoložil o tom žádný doklad, ten doložil až při podání odvolání a byla jím smlouva s F. R. a. s. Pouze z tohoto žalovaný vyvodil, že tak nebylo možno považovat žalobce za osobu v hmotné nouzi. To nic nezměnilo na tom, že žalovaný nezjistil skutkový stav tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti. Sám žalovaný při změněném skutkovém stavu neučinil nic, aby ho jakkoli ověřil, přestože byla již zapsána poznámka v katastru nemovitostí, zjiřitelná na internetu a žalobce oznámil prodej domu správnímu orgánu I. stupně.

Závěrem lze uzavřít, že správní orgány nezjistily řádně skutkový stav, z toho vyplynuly nesprávné úvahy a proti je i napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, a to v důsledku vady řízení, spočívající v nezjištění skutkového stavu. Spornými otázkami tedy byly otázky skutkové i právní.

V souzené věci šlo i o nesprávné použití správního uvážení, protože nebyl skutkový stav zjištěn řádně. Tím byla porušena zásada zjištění skutkového stavu. Správnímu orgánu povinnost užít správní uvážení ukládal § 36 a v návaznosti na § 2 a § 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi.

Podle § 78 odst. 1 věty druhé s. ř. s. *pro nezákonnost zruší soud napadené rozhodnutí i tehdy, zjistí-li, že správní orgán překročil zákonem stanovené meze správního uvážení nebo jej zneužil.* Jinými slovy, správní uvážení soud nepřezkoumává, pokud nezjistí vybočení z jeho mezí či jeho zneužití, libovůli. Správní orgány svůj postup řádně a vyčerpávajícím způsobem v souzené věci neodůvodnily, své úvahy dostatečně nepopsaly a soud shledal, že nebyly ani v souladu se zásadami správního řízení, přijaté závěry pak byly nepřiměřené. Mezi správního uvážení jsou především právní řád samotný, pravomoc a působnost správních orgánů, principy správního řízení, veřejný zájem, účel a cíl správního řízení (srov. Soňa Skulová: *Správní uvážení. Základní charakteristika a souvislosti pojmu.* Masarykova univerzita Brno, 2004). Správní orgány tak správní uvážení (o zvolení procesních úkonů, zejména volbě důkazů) nepoužily v souladu se zákonem, včetně zásad správního řízení i obecně uznávaných právních zásad, včetně ústavních a těch, které vyplývají z právní teorie i evropského a mezinárodního práva.

Správní orgány, zejména původní žalovaný, nevzaly v potaz všechna tvrzení žalobce a všechny jím doložené listiny a v rozporu s § 2 odst. 4 správního řádu neposoudily všechny okolnosti řešené věci (podle § 2 odst. 4 správního řádu *správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly*).

Správní orgány (s ohledem na to, že obě napadená rozhodnutí tvoří jeden celek, především původní žalovaný) v důsledku toho nedostatečně odůvodnily svá rozhodnutí a tak se dostaly do rozporu s § 68 odst. 3 správního řádu, podle kterého *v odůvodnění se uvedou důvody výroku nebo výroků rozhodnutí, podklady pro jeho vydání, úvahy, kterými se správní orgán řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů, a informace o tom, jak se správní orgán vypořádal s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům rozhodnutí*.

Vzhledem k tomu, že soud dal zapravdu námitkám žalobce a napadené rozhodnutí zrušil, již neprováděl důkaz výsledkem žalobce k souzené věci a jeho majetkovým poměrům, jak z procesní opatrnosti navrhoval při jednání soudu jeho zástupce.

Shrnuto, v souzené věci šlo o aplikaci zákonného ustanovení, obsahujícího neurčitý právní pojem „hmotná nouze“, nikoli o správní uvážení, zda žalobce je osobou v hmotné nouzi či nikoli. Příslušné zákonné ustanovení byl žalovaný povinen aplikovat na řádně zjištěný skutkový stav. Napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Není v něm uvedeno, které konkrétní ustanovení z pěti situací, které původní žalovaný přdestřel, vybral a proč a na jaký skutkový stav toto ustanovení aplikoval. Současně vadou řízení bylo, že skutkový stav ze shora uvedených důvodů nebyl zjištěn tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti (zejména místní šetření bylo téměř rok staré, v napadených rozhodnutích nebyly uvedeny žádné relevantní konkrétní úvahy o majetkové a sociální situaci žalobce a v napadeném rozhodnutí původního žalovaného nebyly zohledněny nové skutečnosti, které žalobce uplatnil při podání odvolání a nemohl je uplatnit dříve; původní žalovaný se v napadeném rozhodnutí nezabýval vůbec tím, zda byl dům již prodán, příp. zda žalobce obdržel kupní cenu a jak s ní naložil atd.). Správní uvážení se týkalo volby procesních prostředků či kroků, které lze použít ke zjištění skutkového stavu. Z napadených rozhodnutí se podává, že správní orgány meze správní uvážení překročily tím, že porušily zásadu zjištění skutkového stavu tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti a tím porušily § 3, § 52 a § 82 odst. 4 správního řádu.

Soud poznamenává, že interpretaci neurčitých právních pojmů se soudy věnují stejně jako výkladu jiných právních pojmů v zákoně aplikovaném správním úřadem (srov. názory právní teorie in Sládeček, V. Obecné správní právo. 2. vydání, Praha : ASPI – Wolters Kluwer, 2009, str. 144 -146 a tam citovanou judikaturu). Soudní přezkum správního uvážení a neurčitých právních pojmů se tak liší.

Správní orgány v dalším řízení zjistí skutkový stav tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti, na řádně zjištěný skutkový stav aplikují příslušné normy a své úvahy řádně zdůvodní ve svém rozhodnutí. Neurčitý právní pojem správní orgány

vyloží v souladu s jeho definicí v zákoně, obsahující další neurčité právní pojmy (např. sociální a majetkové poměry).

Z výše uvedených důvodů krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení. Žalovaný je právním názorem soudu vysloveným v tomto rozsudku v dalším řízení v souladu s § 78 odst. 5 s. ř. s. vázán.

K žádosti žalobce o osvobození poplatků soud dodává, že podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění účinném ke dni podání žaloby, se od poplatku osvobozují řízení ve věcech důchodového pojištění (zabezpečení), příplatku k důchodu, zvláštního příspěvku k důchodu, nemocenského pojištění, státní sociální podpory, pojistného na veřejné zdravotní pojištění, pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, sociální péče, pomoci v hmotné nouzi a státních dávek.

Náklady řízení účastníkům přiznány nebyly, neboť žalovaný v tomto řízení nebyl úspěšný ani nemá právo na náhradu nákladů řízení a žalobci nebyla náhrada nákladů přiznána, neboť si žalobce žádné náklady neúčtoval a soud ze spisu žádné nezjistil (§ 60 odst. 1 a 2 s.ř.s.).

Ustanovenému zástupci žalobce byla přiznána podle § 35 odst. 8 s. ř. s. odměna za zastupování, spočívající v odměně za tři úkony právní služby podle § 9 odst. 2 ve spojení s § 11 odst. 1 písm. b), d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, v částce 3 x 500 Kč a režijní paušál podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky ve výši 3 x 300 Kč. Náhrada za ztrátu času činí 200 Kč. Náhrada za cestovní výdaje vychází z ujetých 46 km při průměrné spotřebě 4,9 l/100 km dle normy ES 2004/3 (dle TP) a ceně motorové nafty dle vyhlášky č. 429/2011 Sb. 34,70 l, sazba za km činí 5,40 Kč ($4,9 \times 34,70 = 170 / 100 = 1,7 + 3,70$) a celková náhrada za cestovné 248 Kč ($46 \times 5,40$). Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. náleží k nároku ustanoveného advokáta vůči státu daň z přidané hodnoty, tzn. 20 % z částky 2.848 Kč, tj. 570 Kč, celkem 3.418 Kč.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Olomouci dne 31. 10. 2012

JUDr. Martina Radkova
samosoudkyně